

Obraćanje visokog predstavnika i specijalnog predstavnika Evropske unije Valentina Inzka članovima Evropske akademije

Istinska debata i veliki odziv birača mogu preokrenuti sudbinu
ove zemlje<?xml:namespace prefix = o ns = "urn:schemas-
microsoft-com:office:office" />

Dame i gospodo,

Na ovakvim skupovima, u okviru akademskog kulturnog miljea i uz prisustvo velike doze osjećaja za više ciljeve , uobičajeno je govoriti o temi na jedan uopšten način, a možda se i posebno osvrnuti na pitanja koja su interesantna u intelektualnom ili filozofskom smislu.

No, ja to ne namjeravam danas učiniti jer smatram da nismo u prilici da si dozvolimo luksuz uopštenog razmatranja teme ili bavljenja filozofskim finesama.

Ova zemlja se nalazi na kritičnom raskršću. Postoji opasnost da milioni građana, koji su već morali toliko podnijeti, izgube šansu da uživaju u blagodetima stabilnosti i prosperiteta koje donosi članstvo u Evropskoj uniji.

Kako bismo spriječili da se to desi, moramo vrlo, vrlo pažljivo postupiti u sljedeće dvije sedmice.

A da bismo to učinili moramo iskreno razgovarati i, ukoliko je potrebno, biti potpuno otvoreni.

Principi, a ne stranke

Želio bih jasno iznijeti svoj stav. Ja imam mandat da nadgledam implementaciju Dejtonskog mirovnog sporazuma i da pomažem u ostvarivanju napretka ka članstvu u Evropskoj uniji. Sarađujem sa svim glavnim političkim akterima. Ne podržavam pojedinačne političke stranke. Radim sa građanima i za građane BiH i podržavam principe koji prožimaju i temelje Evropske unije.

Pitanje članstva u Evropskoj uniji je centralno pitanje za interese građana ove zemlje i to je razlog zbog kojeg o tome sada govorim. To pitanje bi trebalo biti i centralno pitanje predizborne kampanje koja je u toku.

Dozvolite mi da na početku kažem da niti jedan kandidat u predizornoj kampanji ne bi trebao imati smjelosti da utvrdi kako je u ovoj zemlji sve uredu.

Ekonomska situacija u Bosni i Hercegovini je alarmantna. Petnaest godina od završetka sukoba polovina stanovništva živi na granici siromaštva ili čak i ispod te granice.

One koji nastoje biti izabrani na osnovu svojih postignuća bi trebalo oštro i često podsjećati na tu činjenicu.

A taj problem ne iščezava, nego se pogoršava. U protekle dvije godine došlo je do velikog porasta stope nezaposlenosti i ona sada iznosi 43%, odnosno nezaposleno je više od pola miliona ljudi!

Direktna strana ulaganja u prvom kvartalu ove godine smanjena su za 45,5% u odnosu na isti period prošle godine!

Izvještaj o poslovanju („Doing Business“) Svjetske banke pokazuje da je Bosna i Hercegovina najgore mjesto u regionu za poslovanje, a globalno se u ovom segmentu nalazi na 116. mjestu. Prema indeksu ekonomskih sloboda Bosna i Hercegovina je svrstana na 110. mjesto, a njena ukupna ocjena u ovom segmentu je daleko ispod regionalnog prosjeka.

Ovi podaci ne traže dodatna objašnjenja. Oni ukazuju ne samo na recesiju nego i na zastoje u reformskim procesima.

Dakle, kakva je evropska budućnost ove zemlje?

Budućnost leži u mogućnosti da se prevaziđu ovi ekonomski problemi.

Evropska budućnost ove zemlje znači napredovanje ka prosperitetu koji su zemlje članice Evropske unije, uključujući i nove zemlje članice, uspjele postići. Kada je Slovenija usla u EU, prosječna plata iznosila je 670 Euram sada je 970; nezaposlenost je bila preko 11%, sada je 6%, dakle upola manja. Dakle, isplati se ući u EU.

Kako se to može ostvariti?

To se može ostvariti putem implementiranja programa reformi i inicijativa koje su utvrđene u Evropskom partnerstvu i Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. To nisu neke carobne formule, ali svi su morali proći tim putem koji nije lak. Austriji je trebalo šest godina i potom još dvije da postane dio Sengena, Španiji je trebalo 9 godina. Vec sa statusom kandidata se može mnogo dobiti – ovdje mislim na pred pristupne fondove.

Na to bi se trebala fokusirati predizborna kampanja.

- Stranke koje su sada na vlasti moraju biti pozvane da u periodu koji im je na raspolaganju, od sada pa do 3. oktobra, objasne zašto nisu implementirale neke evropske programe koji građanima mogu donijeti prosperitet i stabilnost koji oni istinski zaslužuju.
- A stranke koje nisu na vlasti moraju biti pozvane da objasne kako predlažu da postignu uspjeh, ukoliko budu izabrane.

Kontradiktorni stavovi

Međutim, predizborna kampanja nije usmjerena na ova pitanja, ni na ekonomiju.

Barem to do sada nije bila.

Do sada je pitanje evropske budućnosti ove zemlje bilo zamagljeno zbog dima i buke koju proizvodi javna debata u kojoj dominiraju slogani, a rijetko se spominju detalji.

Evropska budućnost ove zemlje je tu na dohvat ruke, Evropa kuca na vasa vrata, ali još uvijek nije dosegnuta.

Građani bi trebali tražiti da im se objasni zašto je to tako.

Neki kandidati su izrazili svoju punu podršku naporima da osiguraju ulazak Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju, a pri tome su se uporno protivili inicijativama koje predstavljaju ključne elemente u okviru ovih napora.

Uspostava jedinstvenog tržišta, na primjer, odbacuje se kao jedno nevjerovatno problematično pitanje. A jedinstveno tržište, donijelo bi korist za sve. Ono već postoji i zašto bi se neko sa Balkana tome protivio? To je tržište od 500 miliona ljudi, tržište i za vaše proizvode.

No, istina je da to nije problematično pitanje. Takvo tržište bi već sutra moglo biti uspostavljeno.

No, to ne bi bilo u skladu s planovima i programima koji su u suprotnosti s idejama nekih politicara.

Najviše zabrinjava činjenica da od kandidata nije zatraženo, ni od strane medija niti tokom javnih debata, da objasne ovakve kontradiktorne pozicije.

To im se pitanje treba postaviti.

To ih trebaju pitati medijski reporteri.

To ih trebaju pitati birači.

To ih treba pitati svako ko ozbiljno vjeruje u to da mjesto građana ove zemlje jeste u Evropi.

Zato što će stvarni i trajni napredak na evropskom programu, zajedno sa svojim dobrobitima, biti moguć tek onda kada političari budu obavezni da objasne svoje kontradiktorne stavove po pitanju evropske budućnosti zemlje.

Nećemo riješiti glavne probleme ukoliko ne riješimo ovo pitanje.

Nećemo privući ulaganja ni otvoriti radna mjesta i početi smanjivati siromaštvo ukoliko ne riješimo ovo pitanje.

A ukoliko građani ne postave ovo pitanje mogu vas uvjeriti da će politički establišment nastaviti da ignorira ovo pitanje.

Sta možemo izgubiti?

Ako se čini da pozivam na uvođenje prodornijeg tona izborne kampanje, dozvolite mi da jasno kažem da to nije slučaj.

Ja pozivam samo na jasnoću.

Ako su kandidati protiv pridruživanja Evropskoj uniji, onda to trebaju i reći. Svako ima pravo na svoj stav I ima pravo to reci. Ne trebaju govoriti kao da jesu za pridruživanje, a postupati kao da nisu.

Istina je da nema razloga zašto bi bilo koji kandidat trebao biti protiv evropske budućnosti ove zemlje.

U tom smislu vjerujem da vrijedi imati na umu da "najteži put često nije i najbolji put".

Provođenje programa evropske integracije nije težak put za stanovništvo ove zemlje.

Neprovođenje tog programa jeste težak put. To bi značilo da ste u izolaciji.

Pridruživanje Evropskoj uniji znači dobijanje istih ličnih i političkih garancija koje uživa 500 miliona građana EU.

Pridruživanje Evropskoj uniji znači uživanje istih ljudskih prava, istih građanskih prava, iste zaštite prema zakonima kao što uživa 500 miliona građana EU.

Pridruživanje Evropskoj uniji znači dobijanje, a ne gubljenje, sigurnosti, stabilnosti i prosperiteta.

I po čemu je to žrtvovanje?

Blokirana evropska politika

Bosna i Hercegovina je do sada mogla ubrzano ići u pravcu članstva u EU da njeni političari nisu potpuno zaglibili u rasprave o svojim vlastitim privilegijama.

Stopa nezaposlenosti je mogla biti smanjena, umjesto da poraste, da su političari preduzeli mjere da poboljšaju poslovno okruženje u BiH i učine ga atraktivnijim za strana ulaganja.

Ipak se neki političari, koji su blokirali implementaciju koordinirane i efikasne ekonomske politike, sada kandidiraju za izbore na osnovu toga da oni znaju kako da vode u Evropu.

Put u Evropu je jasno obilježen. On slijedi program reformi koji obuhvata ove i druge strategije. Te strategije samo treba slijediti I to nije tajna, Kad su mogli drugi,moze I BiH.

Učiniti stvari boljima; približiti Evropu

A put u Evropu nije najteži put.

Jasno, stanovništvo ove zemlje, koje živi u teškim prilikama, sada je zaista na teškom putu. Reforme koje bi otvorile radna mjesta i podigle standard života, suočavaju se sa protivljenjima, sabotiranjima i odustajanjima.

To nije najbolji način.

Kada bi se odlučili za taj put, izgledi da Bosna i Hercegovina postane normalna, stabilna i prosperitetna evropska demokratija bi bili nemjerljivo veći.

Ne vjerujem da građani žele nastaviti ići ovim teškim putem kojim se trenutno ide. Vjerujem da je velika većina onih koji podržavaju povratak na evropski put. To je lakši put. To je put kojim smo bili krenuli, to je put od Dejtona do Brisela. To je put koji nas vodi tamo gdje želimo ići. To je put na koji se *možemo* vratiti.

Ali, da bi se to desilo, pitanje koji je najbolji put ka

Evropi mora biti stavljeno u središte predizborne debate – i upravo zbog toga su slijedeće dvije sedmice toliko značajne.

Govoriti istinu

Kao što sam na početku rekao, moja uloga kao i uloga međunarodne zajednice je da iznesemo principe, a ne da podržavamo stranke.

Kao specijalni predstavnik EU, moj posao je da sarađujem sa sudionicima u BiH kako bi na svaki mogući način pomogli i olakšali put ove zemlje ka Evropi. To znači da moramo osigurati da građani imaju pristup stvarnim činjenicama.

Istina je da nema pravih prepreka realizaciji programa koji se tiču EU i nikada nisu ni postojale takve prepreke. Ova zemlja je već mogla uživati u socijalnim i ekonomskim prednostima koje ovi programi donose. Do sada je već mogla imati uspješno i rastuće tržište, koje nudi nova radna mjesta i prosperitet.

Ova zemlja se mogla ubrzano kretati na putu ka Evropi i, ovo je ključna stvar, *još uvijek* se može vratiti na ovaj put ako ovi izbori potaknu promjenu u politici.

Birači moraju postaviti jednostavno pitanje.

Da li podržavate implementaciju programa EU ili ne?

Moraju zahtijevati jasan odgovor.

A 3. oktobra će odlučiti da li im se odgovor dopada.

Još su dvije sedmice do dana izbora – dvije sedmice koje će uticati na sudbinu miliona ljudi. Ovo je ozbiljan posao i ne može se obavljati kroz stranačke slogane i nacionalističke mantre. Potrebna je ozbiljna debata. Potrebna je prava analiza. Ako su kandidati protiv evropskog programa onda to

trebaju reći; ako podržavaju evropski program trebaju objasniti na koji način ga planiraju provoditi.

Profesionalni političari se često žale na nizak odaziv birača na izborima, a građani se često žale kako ne glasaju ni za jednu stranku zato "što su svi isti."

Zapravo, oni *nisu* svi isti. Neki će se vratiti na put ka Evropi, a neki neće. I potrebna je prava, odgovarajuća debata da bi postalo jasno koji političari će se vratiti na taj put, a koji neće.

Vjerujem da takva debata može imati stvarni i pozitivan uticaj na odaziv birača 3. oktobra. Više ljudi glasa na izborima ako osjete da moraju napraviti pravi izbor. Ako žele evropsku budućnost onda moraju uzeti aktivno učešće kako bi ostvarili taj cilj – a to znači da moraju dati svoj glas.

Znam da 60% mladih ne zeli da glasa, zato sto su razocarani, znam da 70% njih zeli da napusti BiH, ali ja bih apelovao na sve – posebno mlade – da izađu na izbore I glasaju.

Prava izborna debata i visok odaziv birača na dan izbora mogu ponovo donijeti napredak ovoj zemlji. Nadam se da ćete svi vi raditi sa mnom kako bi osigurali takav pozitivan ishod.

Hvala.